30 Σεπτεμβρίου 2019

Βασίλειος Έξαρχος: Ο παντοπώλης από την Ήπειρο που έδωσε το όνομά του στα Εξάρχεια..

/ Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός

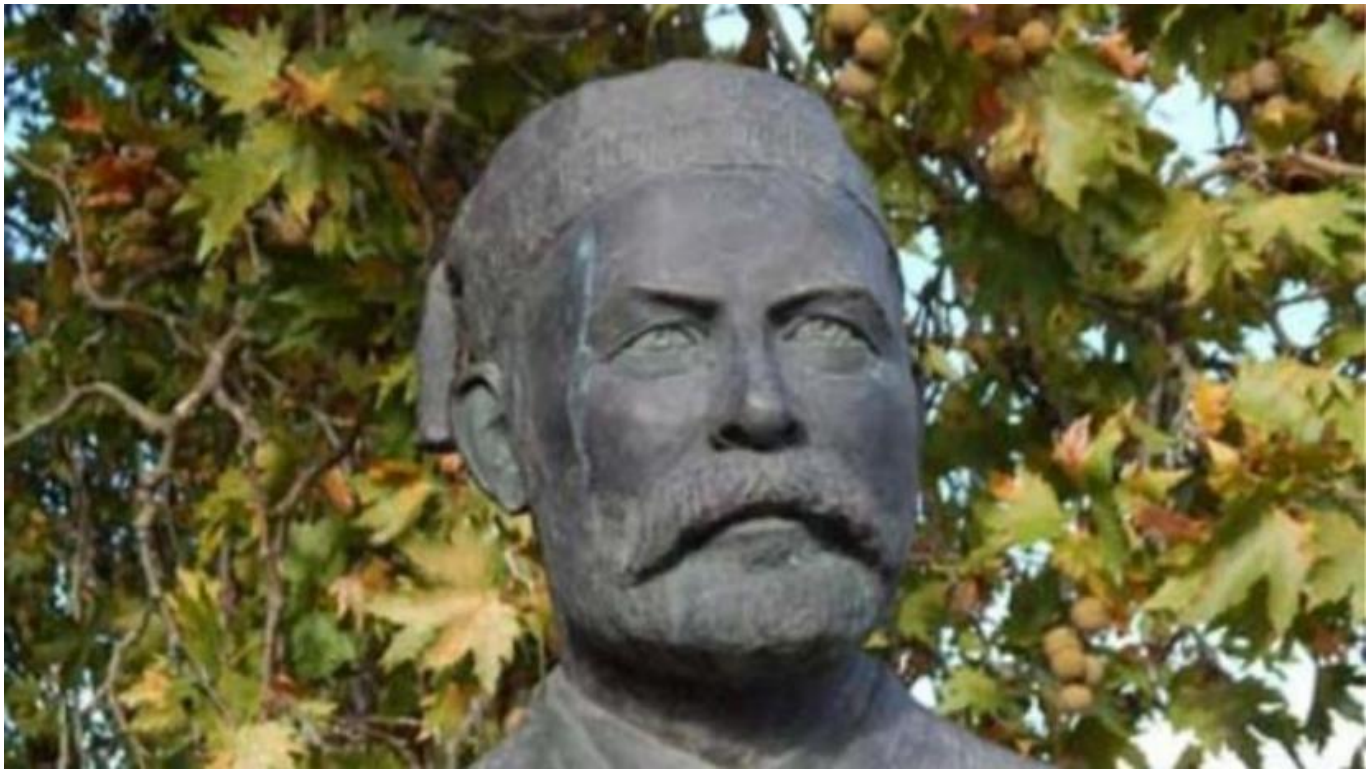

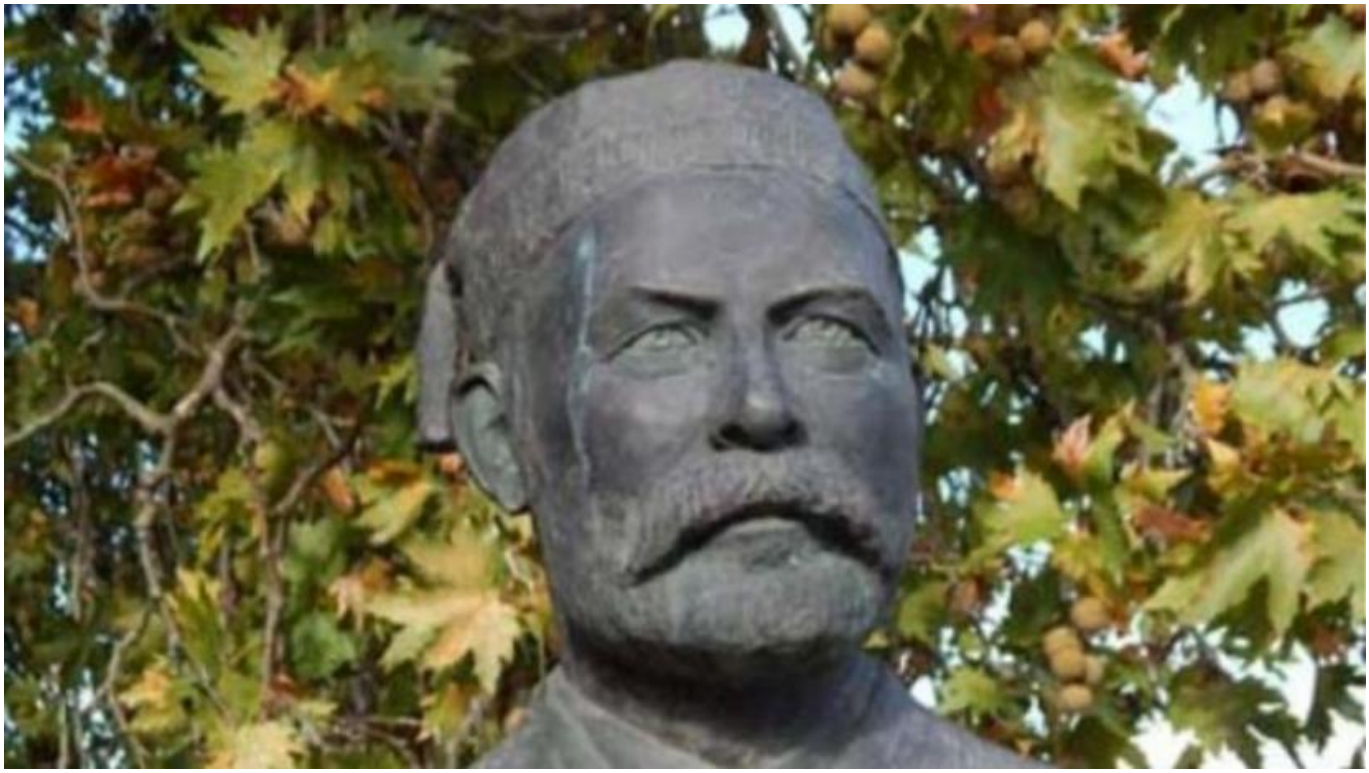

Την 14η Ιουλίου του 1910 στην Αθήνα, την πόλη όπου από νεαρός μόχθησε και εργάστηκε για όλη του τη ζωή, πεθαίνει ο Βασίλειος Έξαρχος, ένας σπουδαίος «κρίκος» στην «πολύτιμη» αλυσίδα των Ηπειρωτών ευεργετών.

Από τις πλαγιές του Σμόλικα, αναζήτησε την τύχη του στην ελεύθερη Αθήνα, στη συνοικία Πινακωτά της άλλοτε Νεάπολης, δημιούργησε περιουσία, εκεί στην οδό Θεμιστοκλέους, και έδωσε το όνομα του στα Εξάρχεια.

Ο Βασίλειος Έξαρχος, γεννήθηκε στην Σταρίτσιανη της Κόνιτσας, την σκοτεινή εποχή της Τουρκοκρατίας, ξενιτεύτηκε, όμως δεν ξέχασε ποτέ το χωριό του, το οποίο δια διαθήκης, έγινε κάτοχος στην περιουσία του και σήμερα είναι αυτοδύναμη οικονομικά τοπική κοινότητα.

Την ιδιόχειρη διαθήκη του τη συνέταξε στις 17 Μαρτίου του 1899. Η επιθυμία του ήταν, μετά τον θάνατο του, να περιέλθει όλη η περιουσία του στην ιδιαίτερη πατρίδα του, «το χωρίον Σταρίτσιανη της Επαρχίας Κονίτσης της Ηπείρου του Οθωμανικού Κράτους», την σημερινή Πουρνιά.

Όπως αναφέρεται στο βιβλίο του δάσκαλου Χριστόδουλου Χρηστίδη, από την Πουρνιά, μετά τον θάνατο τού Βασίλειου Εξάρχου και με την 5226/1900 απόφαση του Πρωτοδικείου Αθηνών, η διαθήκη κηρύχτηκε κυρία και η κοινότητα, αφού αποδέχτηκε την ευεργεσία, έγινε κάτοχος της περιουσίας του.

Η σπουδαιότητα του κληροδοτήματος για το χωριό, είναι πολύ μεγάλη, τονίζει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ ο Χρήστος Μάντζιος, μέλος της 3μελους Διαχειριστικής Επιτροπής, «καθώς αποτελεί ένα σημαντικό έσοδο».

Όπως εξηγεί, για τη διαχείριση της περιουσίας, των χρηματικών ποσών από τα ενοίκια και τους τόκους των καταθέσεων, αναφέρεται ρητά στην διαθήκη ότι ορίζεται 3μελης Διαχειριστική Επιτροπή καθώς και 3μελης Εξελεγκτική της Διαχειριστικής, οι οποίες εκλέγονται ανά τρία χρόνια από τους κατοίκους του χωριού.

Στην Πουρνία, αναφέρει ο κ. Μαντζιος, έγιναν κοινωφελή έργα, με σημαντικότερο το Δημοτικό Σχολείο στην πλατεία του χωριού. Παράλληλα οι οικονομικοί πόροι διατίθενται για την κατασκευή δρόμων, τοιχίων αντιστήριξης, κατασκευή και επισκευή νέων και παλιών καλντεριμιών, τοιχοποιίες και αλλά, που βελτίωσαν την διαβίωση των κατοίκων. Ο Βασίλειος Έξαρχος δεν ξέχασε τους αναξιοπαθούντες συγχωριανούς του. Η Διαχειριστική Επιτροπή ενισχύει οικονομικά από τα έσοδα του κληροδοτήματος, τους χρονίως πάσχοντες .

Το πορτρέτο του Βασίλειου Έξαρχου, παρουσιάζει στο βιβλίο, «Πουρνιά Κονίτσης - Ιωαννίνων. Το χωριό μου», ο Χριστόδουλος Χρηστίδης. Μέσα στις σελίδες του ο συγγραφέας με στοιχεία και ντοκουμέντα, αποκαλύπτει τον προσωπικό αγώνα του νεαρού Έξαρχου για την επιβίωση και τελικά την επαγγελματική επιτυχία.

Στο χωριό του, όπως αναφέρει στην διαθήκη του ο ευεργέτης, «κατά πρώτον είδον το φως, ανετράφην και ηνδρώθην», και κατόπι πήρε το δρόμο της ξενιτιάς, ως παραγιός σε μπουλούκι μαστόρων.

Ήταν νέος ανήσυχος, με φιλοδοξίες. Εγκατέλειψε το μπουλούκι και κατέβηκε στην ελεύθερη Ελλάδα, στην Αθήνα και άρχισε να δουλεύει σε μπακάλικο. Με την εργατικότητα του, με στερήσεις, αλλά και την εκτίμηση του αφεντικού του, ο νεαρός Βασίλειος, έβαλε τα θεμέλια της δικής του δουλειάς και περιουσίας.

Κατόπιν πολλών προσπαθειών και με την βοήθεια της Εθνικής Τράπεζας, αγόρασε ένα οικοδομημένο οικόπεδο στην θέση Πινακωτά, της άλλοτε συνοικίας Νεάπολη Αθηνών, ενώ αργότερα ένα οικόπεδο στην συνοικία Κυψέλη.

Στη θέση Πινακωτά, το ακίνητο, περιελάμβανε έναν φούρνο, δύο μαγαζιά, εκ των οποίων το ένα είχε υπόγειο, ένα παντοπωλείο, το οποίο επίσης είχε υπόγειο, και ένα μικρό μαγειρείο. Πάνω από το παντοπωλείο υπήρχαν 3 δωμάτια, όπου διέμενε με την σύζυγο του Μαρία. Το παντοπωλείο το δούλευε ο ίδιος, ενώ τα άλλα μαγαζιά τα ενοικίασε.

Όπως περιγράφει, πολύ γλαφυρά, στο βιβλίο ο δάσκαλος Χρηστίδης, ο Βασίλειος Έξαρχος αν και ο ίδιος δεν είχε παιδιά αγκάλιασε με μεγάλη αγάπη τους ηπειρώτες φοιτητές στην Αθήνα. Το παντοπωλείο είχε γίνει εντευκτήριο των ηπειρωτών φοιτητών. Εκεί, έβρισκαν συμβουλές αλλά και οικονομική βοήθεια.

Μετά τον θάνατο του, και καθώς τα χρόνια περνούσαν η ανάγκη κατεδάφισης των παλιών οικοδομημάτων ήταν μεγάλη. Οι επιτροπές του κληροδοτήματος, κατάφεραν ύστερα από μεγάλη προσπάθεια προς όλες τις κατευθύνσεις, το 1969, να πάρουν δάνειο από το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων. Μαζί με χρήματα από το αποθεματικό του «Εξάρχειου» κληροδοτήματος, ανεγέρθη το νέο κτήριο, έργο που τελείωσε το 1972. Πρόκειται, για ξενοδοχείο και δυο μαγαζιά στο ισόγειο.

Ο Βασίλης Έξαρχος ανέδειξε τα χωράφια, σε μια από τις πλέον κεντρικές συνοικίες της Αθήνας.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ